

3. Žilinský manifest z 6. října 1938⁴⁾

Manifest slovenského národa, usnesený na zasadnutí výkonného výboru Hlinkovej slovenskej ľudovej strany ako právoplatnej politickej predstaviteľky Slovenského národa dňa 6. októbra 1938.

Mnichovská dohoda štyroch veľmocí podstatne zmenila štátne a politické pomery v strednej Európe. My Slováci, ako samobytný slovenský národ žijúci od vekov na území Slovenska uplatňujeme si svoje samourčovacie právo, a preto dovoľávame sa medzinárodného zagarantovania nedeliteľnosti svojej slovenskej národnej jednoty a nami obývanej zeme.

Chceme slobodne, podľa vlastnej vôle určiť svoj a budúci život v plnom rozsahu, v to počítajúc aj štátnu ústrojnosť v priateľskom spoložití so všetkými okolitými národmi, a tak prispieť k usporiadaniu pomerov v strednej Európe v duchu kresťanskom.

Vytrváme po boku národov, bojujúcich proti marxisticko-židovskej ideológii rozvratu a násillia.

Sme za mierové riešenie všetkých sporných problémov v duchu mnichovskej dohody.

Protestujeme čo najrozhodnejšie proti tomu, aby hranice Slovenska určované boli bez nás, bez plnoprávných zástupcov slovenského národa. Žiadame medzinárodnú ochranu slovenskej menšiny v cudzine.

Žiadame rýchlu demobilizáciu.

⁴⁾ Složitá medzinárodná situácia Československa v roce 1938 využila Hlinkova slovenská ľudová strana (HSLS) k vystupňovaniu svých autonomistických požadavků. Necelý týden po mnichovském diktátu – 6. října 1938 – se v Žilině sešlo vedení HSLS (výkonný výbor) s představiteli na Slovensku působících politických stran (agrárníci, lidovci, národní socialisté, národní sjednocení, fašisté a další) na schůzi, na které se představitelé zúčastněných stran plně postavili za návrh ústavního zákona o autonomii Slovenska z června 1938, který poslanci HSLS předložili 17. srpna 1938 Národnímu shromáždění. K dohodě se připojili o den později i sociální demokraté. Zástupci většiny stran předpokládali, že ľudáci splní slib nezveřejnit další požadavky, jdoucí za hranice ústavního zákona o autonomii Slovenska, obsažené v přijatém „**Manifestu slovenského národa**“. Ústřední orgán HSLS, deník SLOVÁK, je však zaskočil: 7. 10. 1938 nezveřejnil text žilinské dohody (jen oznámil přijetí dohody o autonomním postavení Slovenska v ČSR), ale zato zveřejnil plné znění Manifestu slovenského národa (viz též: Jan Gebhart – Jan Kuklík, Česká politika a zákon o autonomii Slovenska, in *České země a Československo v Evropě XIX. a XX. století*. Praha 1997).

Žilinskou dohodou a jejím nacionalistickým fašistickým „**Manifestem slovenského národa**“ nastoupilo extremistické křídlo HSLS otevřeně separatistickou cestu, jejímž cílem bylo vyhlášení samostatného slovenského státu. Aniž by ľudáci čekali na ústavní utvrzení svého, v Žilině vysloveného, požadavku autonomie, začali **otevřeně negovat československý ústavní řád**. Byl zaveden systém jednotné (jediné) slovenské politické strany (HSLS – Strana slovenskej národnej jednoty), byly rozpuštěny odborové organizace a demokratické spolky, zakázány mnohé české (byť vládními stranami vydávané) noviny a časopisy. Slovenská města ovládly Hlinkovy gardy, úderky tzv. Rodobrany a nacistické FS (Freiwillige Schutzstaffeln). Začal protižidovský a protičeský teror.

Dne 6. 10. 1938 jmenovala vláda současně Dr. Jozefa Tisa ministrem pro správu Slovenska a den poté byla vytvořena pod Tisovým vedením pětičlenná slovenská vláda (Tiso, Durčanský, Teplanský, Černák, Lichner), která ještě před oficiálním vyhlášením slovenské autonomie převzala od pražské vlády správu Slovenska (viz též Pavol Čarnogurský, *6. október 1938*. Veda, Bratislava 1993, str. 305–306).

V duchu samourčovacieho práva žiadame okamžité prevzatie výkonnej a vládnej moci na Slovensku Slovákmi. Víťazstvo samourčovacieho práva znamená pre slovenský národ víťazné zakončenie nášho dlhoročného boja.

Nech žije sloboda slovenského národa.

Nech žije slovenská vláda na Slovensku.⁵⁾

⁵⁾ Text převzat z publikace: Ladislav K. Feierabend, *Politické vzpomínky I*. Atlantis, Brno 1994, str. 398.